

Handreiking Gemeenteraads- verkiezingen 2026

Samen
voor een
veerkrachtige
jeugd

Wat kun je over jeugdzorg opnemen in jouw lokale verkiezingsprogramma?

In maart 2026 staan de gemeenteraadsverkiezingen weer voor de deur. Op dit moment werken verschillende programmacommissies aan het schrijven van hun verkiezingsprogramma's. De jeugdzorg blijft ook de komende jaren een belangrijk onderwerp op de lokale politieke agenda. Vanuit Jeugdzorg Nederland presenteren wij daarom deze "handreiking" waarin wij programmacommissies handvatten geven om aan de slag te gaan met het schrijven van hun jeugdzorgparagraaf. Daarbij hebben we oog voor hoe de jeugdzorg het beste in de gemeente kan worden georganiseerd, hoe we kinderen en gezinnen laagdrempelig kunnen ondersteunen en hoe we samen kunnen bijdragen aan liefdevollere, betere en meer gezinsgerichte jeugdzorg. Wij geloven dat deze concrete tekstvoorstellen bijdragen aan een betere jeugdzorg op lokaal niveau.

1 Zet in op langjarige samenwerking met aanbieders van jeugdzorg

Gemeenten hebben baat bij een goede samenwerking met jeugdzorgaanbieders, en vice versa. Zo wordt voorkomen dat kinderen (te) lang moeten wachten op hulp, of dat hulp zelfs helemaal niet beschikbaar is. Samen met de verschillende partners die betrokken zijn bij de zorg voor kinderen en gezinnen kunnen gemeenten aan de slag met het ontwikkelen van een gezamenlijk gedragen inhoudelijke visie op de jeugd en investeren in de kwaliteit van de uitvoering. Daarbij horen passende financierings- en verantwoordingsafspraken tussen gemeenten en aanbieders die uitgaan van wederzijds vertrouwen. Zo zorgen we dat zorg voor kinderen en gezinnen snel en voldoende beschikbaar is.

- ✓ **Stap af van inspanningsgerichte bekostiging (P maal Q) en zet in op taak- of populatiegerichte bekostiging.** Maak met jeugdzorgaanbieders duidelijke afspraken over hoe kinderen en gezinnen het beste kunnen worden ondersteund. Stel met hen een gedeelde visie op de zorg en ondersteuning voor kinderen en gezinnen op.
- ✓ **Zet in op langdurige contracten met een beperkt aantal gecontracteerde aanbieders.** Alleen met langdurige contracten kun je als gemeente en aanbieder partnerschap aangaan, werken aan vertrouwen en samen bouwen aan een betere jeugdzorg.
- ✓ **Investeer in het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdzorg.** Laat ruimte in de tarieven voor aanbieders om te investeren in innovatie en het opleiden en ontwikkelen van hun personeel.

2

Bouw aan een sterke basis voor kinderen en gezinnen

1 op de 7 kinderen maken inmiddels gebruik van jeugdzorg. Gemeenten staan er, samen met onder andere jeugdzorgaanbieders, voor aan de lat om dat getal de komende jaren terug te brengen. Dat kan niet worden opgelost binnen de jeugdzorg alleen en vraagt om een effectieve preventieaanpak. Die preventie begint in het gezin en de wijk waarin het kind opgroeit. Door hun bestaanszekerheid te vergroten en de oorzaken van problemen in gezinnen bij de kern integraal aan te pakken bouwen we aan een sterke basis voor veerkrachtige kinderen én gezinnen.

- ✓ **Versterk de rol van de lokale teams. Zet in op een laagdrempelige, gezinsgerichte aanpak waarbij er zowel hulp voor kinderen wordt geboden, als hulp voor ouders. Heb nadrukkelijk aandacht voor factoren zoals stress, armoede, huisvestingsproblemen, bestaanszekerheid en volwassenenproblematiek binnen het gezin. Pak eerst deze problemen aan en zet pas jeugdzorg in wanneer het echt nodig is.**
- ✓ **Benut de gezamenlijke expertise van jeugdzorgaanbieders, het onderwijs, samenwerkingsverbanden en de jeugdgezondheidszorg bij het vormgeven van de lokale teams.**
- ✓ **Biedt hulp en ondersteuning zoveel als mogelijk op de plekken waar kinderen en gezinnen al zijn, zoals het onderwijs, de kinderopvang en de sportclub.**
- ✓ **Blijf investeren in basisvoorzieningen voor kinderen en gezinnen, zoals speeltuinen, sportvoorzieningen, buurthuizen, bibliotheken en zwembaden. Zo houden we gezinnen fysiek én mentaal gezond.**
- ✓ **Investeer in het ondersteunen van gezinnen die te maken krijgen met complexe scheidingen. Vanaf dag één.**

3

Draag bij aan liefdevolle jeugdzorg

We willen voorkomen dat kinderen en gezinnen überhaupt in de jeugdzorg terechtkomen door de sociale en pedagogische basis te versterken. Maar als een kind dan toch hulp en ondersteuning nodig heeft, dan heeft de gemeente een belangrijke rol in het organiseren van passende jeugdzorg en onderwijs. Daarbij is het uitgangspunt zo liefdevol, zo kleinschalig en zo thuis mogelijk. **Generation Youthcare**, de koepelorganisatie van jongeren in en ervaringsdeskundigen uit de jeugdzorg, heeft tevens een manifest opgesteld in aanloop naar de Gemeenteraadsverkiezingen.

- ✓ **Haal de harde knip uit de jeugdzorg en voorkom dat jongeren in de jeugdzorg tussen wal en schip vallen wanneer ze 18 jaar worden. Zorg dat deze jongeren een beroep kunnen doen op verlengde jeugdzorg en dat hier geld vanuit de gemeente voor beschikbaar is. Stop pas met het bieden van hulp en ondersteuning zodra de "Big Five" – support, wonen, school en werk, inkomen en welzijn – van jongeren op orde zijn.**
- ✓ **Werk ook in de regio actief aan het af- en ombouwen van de gesloten jeugdzorg, zodat kinderen in een zo thuis mogelijke omgeving hulp en onderwijs kunnen krijgen. Ga als gemeente met jeugdzorginstellingen in gesprek over hoe zij de transformatie naar kleinschalige, open jeugdzorg zo goed mogelijk kunnen maken.**
- ✓ **Zorg dat jongeren in de jeugdzorg naar school kunnen. Maak concrete afspraken met het onderwijs voor kinderen die (tijdelijk) niet meer thuis kunnen wonen, zodat hun schoolloopbaan zo min mogelijk wordt onderbroken. Houd rekening met jongeren die weer starten met school, nadat ze gesloten zorg hebben ontvangen.**
- ✓ **Sluit de specialistische jeugdzorg goed aan op lokale voorzieningen (inclusief het lokale team), informele zorg- en welzijnsnetwerken, het onderwijs, de kinderopvang en de volwassenenzorg.**